

Nytt fra GNIST

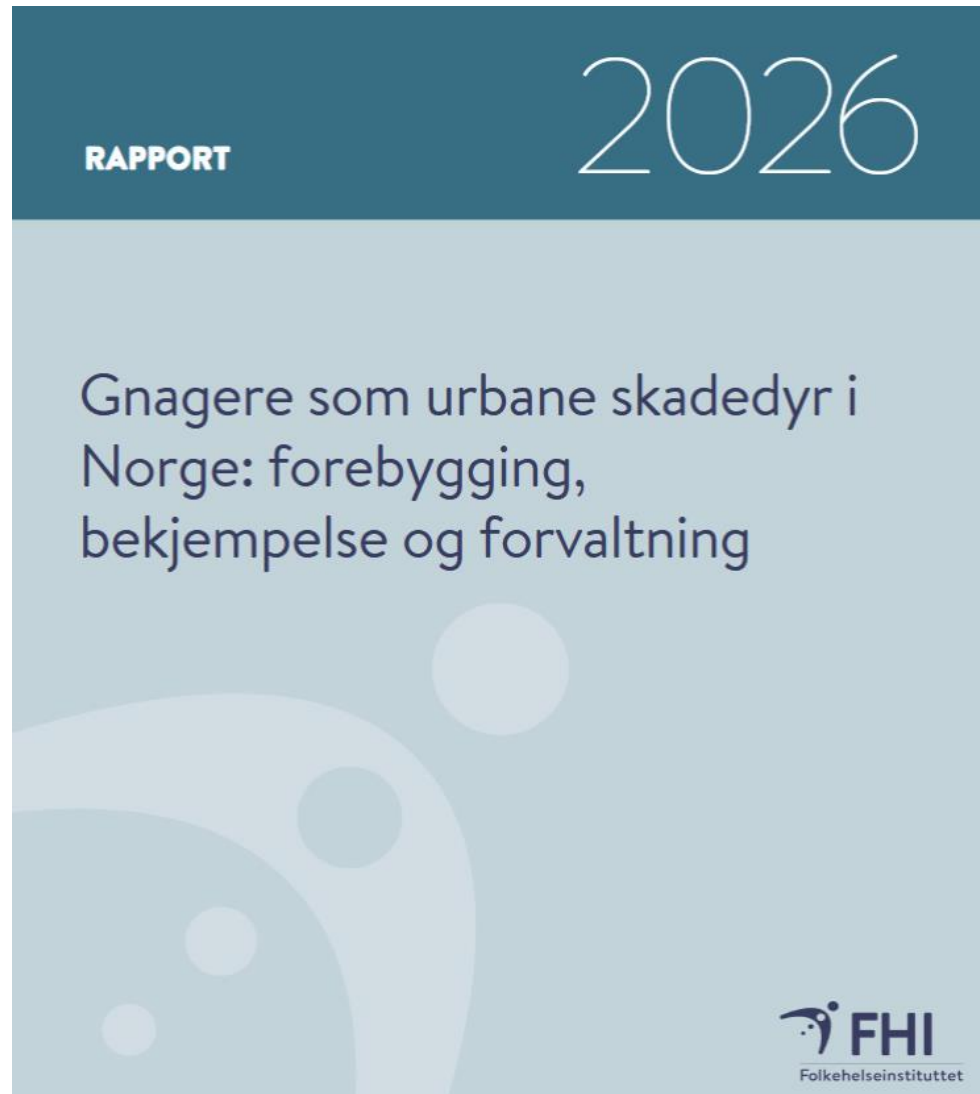
Gnagere i Norge: Innsikt, Substitusjon og Tiltak

Heidi Sjursen Konestabo, Skadedyrdagene 15.09.2026

«Bedre forebygging og bekjempelse av rotter og mus,
basert på kunnskap,
og med minst mulig bruk av skadelige midler.»

Publisert rapport!

Oppsummere vitenskapelig kunnskap om forebygging, bekjempelsesmetoder og forvaltningsregimer

Om gnagere som skadedyr

- samspill mellom biologi, tilgjengelige ressurser og graden av urbanisering
- mat, vann, skjulesteder og yngleplasser lett tilgjengelige → stabile leveforhold
- brunrotte og husmus
- bekjempelse er krevende
- andre viltlevende gnagerarter i vinterhalvåret
- → man må forstå litt biologi!

- Overvåking
- Forebygging
- Bekjempelse
- Forvaltning

Overvåking

En grunnleggende forutsetning for effektiv gnagerhåndtering

- oppdage gnagere tidlig
- identifisere art
- lokalisere problemområder
- vurdere omfang
- evaluering av iverksatte tiltak

Overvåking

En grunnleggende forutsetning for effektiv gnagerhåndtering

Beskriver gnagersituasjonen

Datainnsamling

- Observasjoner
- Inspeksjon
- Sportegn
- Feller
- Digital overvåkning
- Lökkemidler

Oppfølging og evaluering

- Tolkning av funn
- Beskrivelse av situasjon
- Vurdering av behov for tiltak
- Evaluering av tiltak

Forebygging

det viktigste elementet i gnagerkontroll

- sikring: hindre gnagere tilgang til bygninger ved å tette åpninger og redusere mulige inngangsveier
- sanitasjon: redusere tilgangen til mat, vann og skjulesteder
- kan kreve langsiktig innsats og samarbeid mellom flere aktører
- forebygging begrenser etablering, populasjonsvekst og reetablering
- forebygging øker effekten av andre kontrolltiltak

Forebygging

det viktigste elementet i gnagerkontroll

Begrenser gnagerbestanden

Sikring

- Tetting av åpninger
- Vedlikehold
- Motstandsdyktige materialer

Sanitasjon

- Redusert nærings- og vanntilgang
- Sjøppelhåndtering
- Rydding
- Habitatendringer
- Opplæring

Bekjempelse

giftfritt og med gift

- når forebygging alene ikke er tilstrekkelig
- ved akutte problemer med høy tetthet av gnagere
- best og mest varig resultat når det kombineres med forebygging
- feller kan være like effektive som gift
- automatiserte og sensorbaserte feller som alternativ til kjemisk bekjempelse

Bekjempelse giftfritt og med gift

Lav helse og miljørisiko

Giftfri bekjempelse

- Slagfeller
- Elektriske feller
- Lökkemidler
- Biologisk kontroll
- Repellenter

Fare for helse og miljøskade

Bekjempelse med gift

- Forgiftet åte
- Kontaktmidler
- Gassfeller

Forvaltning

i hovedsak snakk om brunrotte

- langsiktig gnagerkontroll forutsetter en helhetlig forvaltning
- overvåking, forebygging og bekjempelse bør inngår i en koordinert strategi
- tydelig ansvarsfordeling, samarbeid og bevisstgjøring
- offentlige myndigheter, eiendomsforvaltere, skadedyrbekjempere og innbyggere (m.fl.)
- utfordringer: begrensede ressurser og manglende kontinuitet

IPM er hensiktsmessig!

- integrert skadedyrkontroll er en hensiktsmessig tilnærming
- forebygging gjennom sikring og sanitasjon prioriteres
- bekjempelse med feller og/eller rodenticider først når det er nødvendig og begrunnet
- kunnskap om gnagerbiologi, systematisk overvåking, målrettede tiltak og kontinuerlig evaluering er sentrale elementer

Hva vet vi fortsatt for lite om?

- effekt og kostnadseffektivitet av forebygging sammenlignet med bekjempelse
- gevinster ved mer helhetlige forvaltningsstrategier i kommuner og hos andre relevante samfunnsaktører
- hvilke arter av mus går inn i hus?

Delmål 3

Bestillerkompetanse i kommunene:

- Avholdt konferanse i mars
- Oppfølging i flere kommuner
- Vi vil utarbeide råd for kommuner som ønsker å lage en helhetlig plan for gnagerbekjempelse

Du er i:

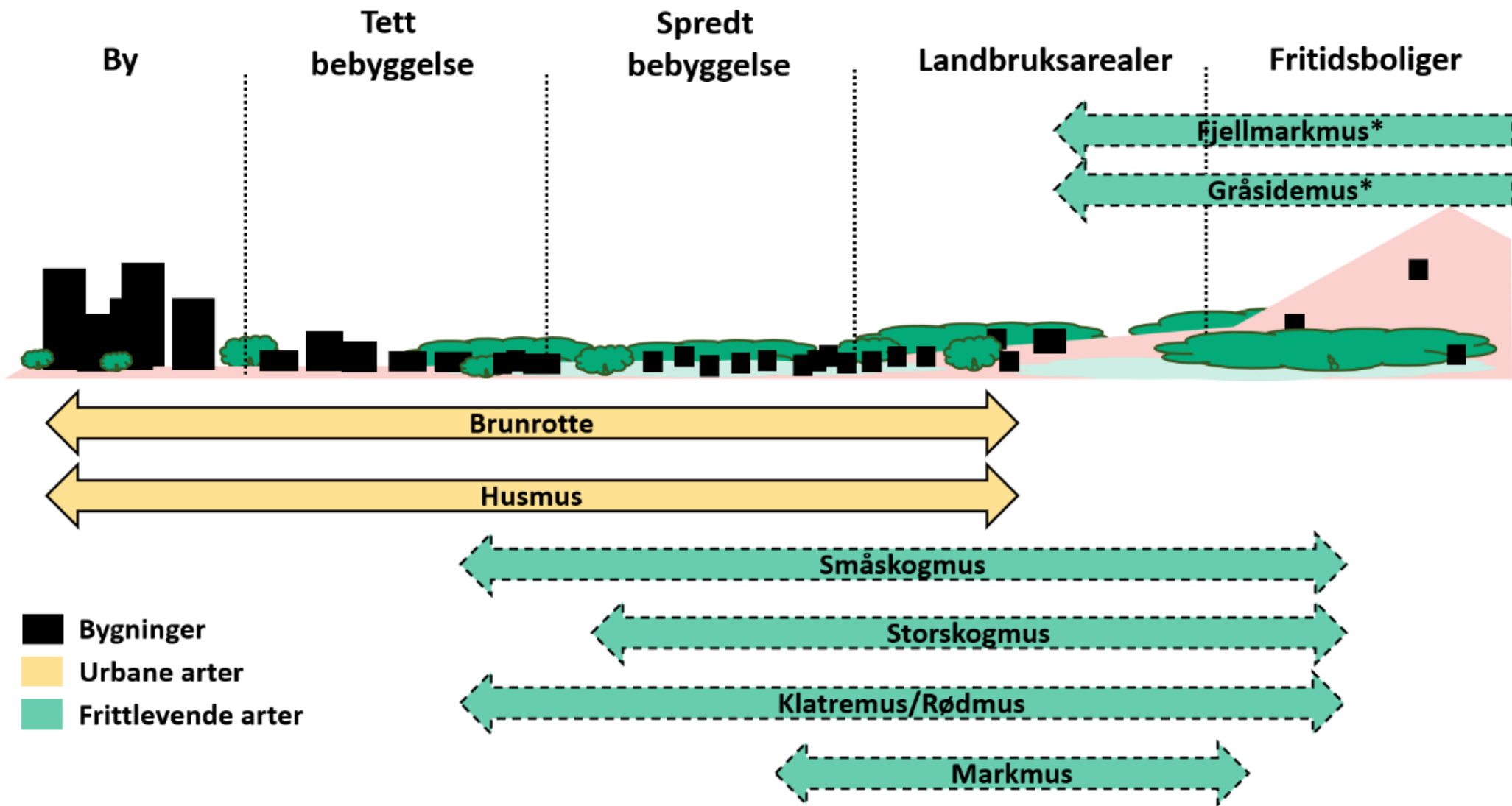
[Skadedyrhåndboka](#)

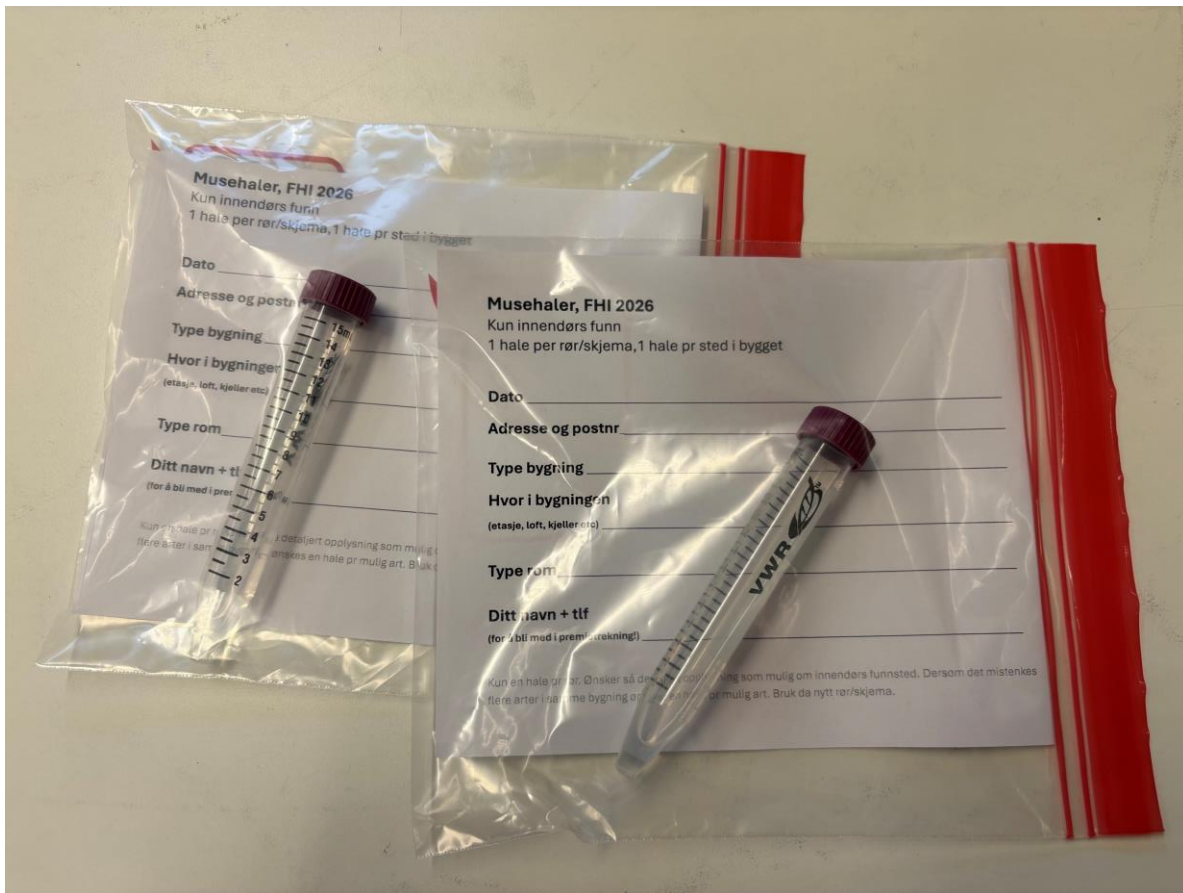
Kjøp av skadedyrbekjempelse

Sist endret 07.05.2026

I dette kapitlet av skadedyrhåndboka gis det råd om hva man som forbruker og kunde bør tenke på dersom en vurderer å kjøpe en tjeneste fra et skadedyrfirma.

Musehaler, FHI 2026

Kun innendørs funn

1 hale per rør/skjema, 1 hale pr sted i bygget

Dato _____

Adresse og postnr _____

Type bygning _____

Hvor i bygningen
(etasje, loft, kjeller etc) _____

Type rom _____

Ditt navn + tlf
(for å bli med i premietrekning!) _____

Kun en hale pr rør. Ønsker så detaljert opplysning som mulig om innendørs funnsted. Dersom det mistenkes flere arter i samme bygning ønskes en hale pr mulig art. Bruk da nytt rør/skjema.

Hvilke arter av mus går inn?

- 1. sept – 15. des 2026
- musehaler fra innendørs fangst (f.eks. felle)
- geografisk spredning
- type bygg
- hvor i bygget
- DNA-analyse hos Naturhistorisk museum

Illustrasjon: K. G. Ek

Nytt fra GNIST

Heidi Sjursen Konestabo

Skadedyrdagene, 15.09.2026